

ИРИНА ВАСКОВСКА

РУСКА СМРТ

Превео

Новица Антић

НАЂА, 40 година

ВАЉА, 35 година

АЛЕКСЕЈ, 40 година

Стари летњиковац на рубу града, у, сада, радничком насељу – једносратна дрвена кућа. Приметни су напори житеља да је поправе – нешто је причвршћено жицом, нешто премазано свежом бојом. Али, све је накривљено, расклиматано, шкрипи, љуља се и само што не падне. Око куће запуштен, давно заборављен врт. Ноћ. Лето. Веранда. Дрвени писаћи сто прошаран деловима некадашње политуре. Сто је постављен за ноћно испијање чаја, на њему су књиге, стари часописи, мали радио који тихо крчи, а понекад из њега пробију весели гласови. Веранду осветљавају три сијалице на дугачким жицама. Једна виси изнад стола, две у угловима. Из собе на веранду гледа прозор. За столом седе ВАЉА и НАЂА. ВАЉА меша чај који се већ охладио, намерно гласно звецкајући кашичицом. НАЂА се мршти. Носи тамне наочари за сунце, на њој вечерња, изгужвана хаљина од синтетике, са леопард-шарама. Са оне друге стране ограде чује се ларма, песма, вика – петак увече, народ се проводи. После неколико секунди, опет све утихне. ВАЉА још јаче звецка кашичицом.

НАЂА: Престани, нервира ме.

ВАЉА још јаче звецка.

НАЂА: Глава ми пуца! (масира слепоочнице) Где ти је самилост? Боље би ти било да ми донесеш хладан пешкир.

ВАЉА: То је зато што си пресисала. Нађа, то нема никакве везе самном. (звецка кашичицом) Поред осталог, алкохол разједа личност. Запамти ове златне речи. Или их урежи на чело.

НАБА: Тако је, разједа – преостаје ти само да и даље пијеш, и говно. (ВАЉА и даље звецка) Господе, како је Бог допустио да си баш ти моја једина сестра? Ваља! (лупи о сто) Престани већ једном!

ВАЉА: Ја те овде чекам још од девет, већ сам хтела да кренем у потрагу за твојим искасапљеним телом. Имаш ли ти, уопште, представу где ми сада живимо, какав је овај крај? Где си била?! Погледај на сат!

НАБА: Не дери се, ниси у фабрици. (поправља изгужвану хаљину) Била сам у гостима.

ВАЉА: Ниси ми чак ни телефонирао. Па да, зашто би? Нек` се ја овде распаметим од бриге. Она је била у гостима! У наше време се то звало курверај!

НАБА: У које то „наше време“? У камено доба?

ВАЉА: Ја сам од тебе старија само пет година.

НАБА: Не схватам, чему та хистерија, ишла сам на рођендан код пријатељице из младости. Да, ја не могу, као ти, да седим као пањ, мени је потребан ваздух, потребни су ми људи... (примећује сумњичав Ваљин поглед) Ја волим живот који кипти... И шта још хоћеш?

ВАЉА: Скини наочаре.

НАБА: Овако ми прија.

ВАЉА: Скидај, скидај. Дај да погледам у те твоје бестидне очи.

НАБА скида наочаре.

НАБА: Ти си, наравно, помислила како кријем маснице на лицу.

ВАЉА: Баш ми је стало до твог лица. (разгледа Нађино лице) То није лице, него слика „ Последња крчма на граници“, јеси је видела? А ти, сигурно мислиш да си још увек „Девојчица са љубичицама“, јели?

НАБА: А ја сам теби донела питице. Мазнула сам их само за тебе. У мантилу су, можда су се мало изгњечиле али, нема везе, слистићеш их.

ВАЉА: Баш ми требају твоје питице... Јесу ли са месом? Или опет с` луком?

НАБА: Какви су биле, такве сам и узела. А тамо меса уопште није било – Тањка живи на сировом поврћу, личи на костур, сва се провиди. Али, каже да је једење сировог поврћа, пут ка бесмртности.

ВАЉА: Твоје пријатељице су све ударене.

НАБА: Нас две смо наздравиле за будућност и скочиле на сто, да играмо, а њој у коси папирната ружа, ево, оволика, Кармен којој је истекао рок трајања, театар живота, а онда...

ВАЉА: Ти, значи, скиташ, вино, руже, провод, а ја овде сама, очи у очи са свиме овим!

НАБА: Ма које вино! Које вино, розе мишомор. Тако заударе, слона би убило. Од две чаше ме тако ударило, као да сам нека малолетница. А, што си ти сама? Па, ево, ту ти је радио, ту су књиге, најбољи човекови пријатељи. Вране си навукла, стално их храниш. Седи, читај књиге твојим вранама.

ВАЉА: Како ћемо овде прегурати зиму?

НАБА: Врло једноставно – зажмурићемо и презимићемо.

ВАЉА: Ти би на све зажмурела. А у кући се плафон држи само неким чудом, упркос свим законима физике! Не знам шта са свим тим да урадимо.

НАБА: Могла би да почнеш кришом да пијеш. То одлично мења реалност. Можеш да пијеш и да замишљаш како си у дворцу са дуборезом. Канделабри, лустери, коњи, кавалери...

ВАЉА: Кров прокишњава, по ћошковима се црни буђ, прозори ландарају, ја не знам шта ћу, а теби- стално празник и кавалери! У врту пала ограда, улази ко хоће, узима шта хоће.

НАБА: А ко те терао да продајеш стан? „Где ћемо да живимо, Ваља?“ „Живећемо у летњиковцу, у нашем племићком гнезду!“ Зар то нису твоје речи? Твоје речи! А ова кућа је већ петнаест година у агонији! А ти као да то

ниси знала , немој сад да ме гледаш тим округлим,зачуђеним очима! Али не – шта ће нам стан, кад хоћемо да видимо Венецију! И шта, јеси ли видеела? Јеси задовољна?

ВАЉА: Јесам!

НАЂА: Лажи боље. Сама си рекла да је као у канализацији. Зашто сам само пристала на ту твоју будалаштину? А за све си ти крива, знаш да сам слаба и да свима верујем, то си и искористила.

(ћути, затим се насмеје) Ваља, сећаш се када ми је дошло писмо у коме је писало да сам добила милион али да треба да наручим неку робу из каталога, ја поверовала! Послали некакве шерпење, распале се одмах, сећаш се? Ваља, ја сам твоја лудача.

ВАЉА: Ако плафон ноћу падне, поубијаће нас, нећемо ни знати шта нас је снашло.

НАЂА: А ти се прихавати посла. Или, замишљај како си Робинзон, а ја твоја коза.

ВАЉА: Данас сам отишла до продавнице, да узмем кромпир. Пресрео ме неки овдашњи тип, рекао ми да ће нам, ако му не дам за вотку, ноћу потпалити кућу.

НАЂА: И ти му дала?! Ти мислиш да ја штампам паре?!

ВАЉА: Тако је убедљиво то рекао. Да, вратила сам се без кромпира. Причају да овде свако носи нож у чарапама.

НАЂА: Богами, тако можеш да се посечеш.

ВАЉА: И тако заударату на лук, просто неподношљиво. Можда се они намерно трљају њиме?

НАЂА: Па шта хоћеш-они су звери.

ВАЉА: Бојим се. Нађа, толико се плашим , да ноћу не могу да заспим. Овде, сваки пут када изађеш из куће, то је права одисеја, не знаш хоћеш ли се вратити. А ако се и вратиш, у каквом стању ћеш се вратити, и то је питање...

НАБА: И ја се плашим, Ваља, и ја скоро да не спавам али, где да одемо? У Венецији ти се није допало. Не кукај, већ ћемо нешто смислити. Ја ћу да смислим. А, можда сам већ и смислила.

ВАЉА: Шта си смислила?

НАБА: Приђи прозору, погледај у собу.

ВАЉА: А можда добијемо на лутрији? Има таквих случајева. Приказивали су на телевизији старчића, сада има десет милиона.

ВАЉА и НАБА прилазе прозору, гледају у собу.

ВАЉА: А не смета му светло?

НАБА: Не.

ВАЉА: Како је мршуњав. Где си га нашла?

НАБА: Рецимо тако – океан живота нас је избацио на исту обалу. (гледа кроз прозор) У понедељак ћу да се на послу појавим са, ево, оваквим осмехом, они ће, наравно, питати „Шта је било, Нађуша?“ , а ја „Ништа, само сам нашла пастува“. И то све мирним гласом. Ух, шта ће да буде! (Ваљи) Нама је потребан мушкарац у кући, заштитник. Ослонац. Стуб. Зид.

ВАЉА: Понешто ће и да нам поправи. Дај ми ону твоју плаву хаљину.

НАБА: Ти у њу не можеш да станеш, три пута си шира од мене.

ВАЉА: Стаћу, већ сам је пробала.

НАБА: А ко ти је то дозволио?

ВАЉА: Ако ти је жао, реци. Погледај ме, личим на станичну клошарку, срамота ме од саме себе.

НАБА: Ионако сам му већ рекла да живим са старијом сестром.

ВАЉА: Ти никада не кажеш:“ Живим са сестром“, увек мораш да прецизираш да је сестра старија.

НАБА; Обуци је, ђаво да те носи. Само немој да је случајно исфлекаш. Стављај салвету .

ВАЉА: Има тако интелигентно лице мислећег човека – видим то чак одавде. Где си га нашла? Да ли пије?

НАЂА: Од чамотиње, као и сви. Упознали смо се на рођендану.

ВАЉА: Ожењен?

НАЂА: Он је већ одавно не воли.

ВАЉА: Требало би га нечим нахранити кад се пробуди, а ми у кући немамо ни мрвицу...

НАЂА: Добро... даћу ти новац, скокни до продавнице. Купи нешто свечано... само немој онај твој намаз од плавог патлиџана. Јасно? (даје Ваљи новац) Обуци онај сељачки кожух. И што више псуј! И немој да си нешто тамо лупетала, поломиће те. Купи шампањац. Макар једну флашу.

ВАЉА: А, значи, за шампањац имаш паре? А за креч немаш,а?

НАЂА: Данас нам је празник, какав креч. Добро, добро, купи и себи бомбоне, може?

ВАЉА: А твој швалер није при парама?

НАЂА: У новчанику му аутобуска карта и картонска иконица. Свети Никола, заштитник путника.

ВАЉА: Погодила си у мету, што би се рекло...

НАЂА: `Ајде ти погоди у такву мету, краљице.

ВАЉА одлази у продавницу. НАЂА почиње да распрема сто али одмах одустане, седа. Тражи станице на радију, покушава да ухвати пријем. На веранду излази АЛЕКСЕЈ, бунован, у изгужваном оделу. Извесно време ћутке гледају један другог.

АЛЕКСЕЈ: Добро јутро.

НАЂА: Већ је добро вече.

АЛЕКСЕЈ: Да? (осврће се) Јесте. Ноћ је.

НАЂА: Ноћ.

АЛЕКСЕЈ: Ноћ. А ноћ ког дана?

НАЂА: Ноћ овог дана.

АЛЕКСЕЈ: Петка?

НАЂА: Ја се зовем Надежда. За сваки случај, ако сте и то заборавили.

АЛЕКСЕЈ: Надежда?

НАЂА: Да. Надежа на боље. Тата ме је увек тако звао, у детињству „Нада на боље“. Увек је кроз шалу ишао кроз живот, мој татица, није клонуо. Сва сам на њега.

АЛЕКСЕЈ (тумара по веранди, разгледа): Видим, имате чак и трем на спрат. Као код Чехова. (*ћути*) Чини се као да ће се, сваког часа, на њему појавити једна од сестара.

Улази ВАЉА у кожуху, са цегером у руци.

ВАЉА (Алексеју): А трем се држи на божјој вољи. Само што се није обрушио. Али, неће нас закачити. А у врту пала тараба, сад може било ко да упадне. Ми овде седимо, а тамо су се, можда, увукли и прикрадају се. (*Нађу*) Ноћна одисеја, ето како се ово зове! Шампањца није било, јабуке све некакве ошурене, купила сам вотку и димљену кобасицу.

НАЂА (Алексеју): Ово је моја сестра Валентина. (*Ваљи*) Пресвуци се, страшно је гледати те.

ВАЉА (Нађу): Сад су ми тамо назвали „караконцулом“. (*Алексеју*) Знате ли ви шта је то караконцула? (*Он одмахује главом*) Добро, рецимо да то на њиховом значи „миледи“.

НАЂА: Ваља, иди, иди.

ВАЉА одлази.

НАЂА: Она је десет година старија од мене али нико не верује да смо рођене сестре, уопште не личимо.

АЛЕКСЕЈ: Знате, Надежда, понекад ми се дешава да не памтим ствари. Не памтим. Особеност психолошке структуре личности. Ево, као сада. Пробудио сам се, а изнад моје главе дрвени плафон. Око врата, кравата. Као да сам

покојник. Чак сам и помислио „да нисам ја то умро?“ Или, да ме нису живог закопали.

НАЂА: Као Гогоља?

АЛЕКСЕЈ: Да, управо као Гогоља.

НАЂА: Ми смо се упознали на рође... на рођандану. (*АЛЕКСЕЈ* *слеже раменима*) на Тањином рођендану... не, не сећате се? (*АЛЕКСЕЈ* *одмахује главом*) А Тање се, такође, не сећате? Са ружом у коси? Плесали смо један лагани плес, ја и ви. Ја... ви сте ме позвали да плешемо. Онда су нас послали по вино, јер је нестало, ја сам извукла најкраћу шибицу, али бојала сам се да идем сама, а ви сте пошли самном. Кренули смо по вино али се нисмо вратили, већ смо дошли овамо, у ову кућу.

АЛЕКСЕЈ: Не сећам се. Рупа у памћењу, као да га је неко одсекао.

НАЂА: Наравно да га је одсекао, одсекао га је, купили смо две флаше, једну смо успут попили, другу сте ви разбили... Дошли смо у ову кућу... онда сам ја пала, тачније, ви сте пали, а ја сам хтела да вас подигнем, па сам и ја пала...

АЛЕКСЕЈ: Сад ми је нешто као мало синило...

НАЂА: Ето, видите! Онда сте ми ви рекли, да ја...

Улази ВАЉА, носи послужавник са јелом. На њој плава хаљина.

НАЂА (Ваљи): А где је шампањац?

ВАЉА (ређа послужење на сто): Вотка. Шампањца није било. То је овде роба која се не тражи. Тако су ми и рекли „то се овде не тражи“.

НАЂА: А где је онда вотка?

ВАЉА: У замрзивачу. Не можеш да дочекаш?

НАЂА: Не, стварно, ти би нешто требала да узимаш за нерве. Јеси ли пробала онај народни лек од травке срчаник? Има такав један мелем. У шпиритусу.

ВАЉА: У шпиритусу, и?

НАЂА: Помаже, за нерве, попијеш, лупи те, седиш мирна, као бронзани коњаник, ни туге, ни жалости.

ВАЉА: За живце је добра масажа врата конопцем.

НАЂА: Досадио ми је тај твој гробљански хумор.

ВАЉА: А ја могу са тобом уопште и да не разговарам. Изволите за сто.

Сви седну.

НАЂА: А зашто је овде као на задушницама? Лето је! Над нама звезде! Хајде да разговарамо, да читаву ноћ ћаскамо! Па, макар и о уметности! Ево, ја обожавам руске сликаре Передвижнике, једноставни и са душом. Има једна слика, заборавила сам како се зове – на њој мртвачки сандук на санкама и види се коњски реп. Мене, на пример, врло погађа. Само та белина равнице под снегом...

ВАЉА (Алексеју): А шта ви сада читате?

АЛЕКСЕЈ: Ја? „Архипелаг ГУЛАГ“.

НАЂА (Алексеју): Ма немојте? *(Ваљи)* Ваља, то је о теби.

ВАЉА: А зашто нико не једе? *(Алексеју)* Једите, зашто сам се ја трудила. Немојте да обраћате пажњу на боју овог кромпира, мало је помодрео, тако се некако чудно скувао. Али, може да се једе, врло је укусан. Ево и птица. Све сам сама правила. Нађа нам и није баш нека домаћица. Кућа, кухиња, све је то на мојим леђима.

НАЂА (Аркадију): Свакодневни послови тако огрубе човека, зар не? Отупљује осећања, нема више оне некадашње бриткости. Наравно, када теглиш кофу са помијама, тешко да ћеш се сетити звезданог неба над тобом. *(приближава столицу Алексеју)*

ВАЉА: Читаво вече сте на позорници, Надежда Скворцова. *(и она седа ближе Андреју)*

НАЂА (посматра сто): Изгледа да нам је понестало шећера.

ВАЉА ћути. АЛЕКСЕЈ једе, халапљиво али тихо.

НАЂА: Ваља, шећер.

ВАЉА: Ваља је све, само није шећер.

НАЂА: Ма не, иди по шећер. Имамо госте.

ВАЉА не одговара.

НАЂА (Ваљу): Само немој да се правиш да ја не постојим.

ВАЉА: На жалост, постојиш.

НАЂА: Не само то, већ некада и жалим што постојим. Јер то постојање морам да делим са тобом!

ВАЉА: Нађа, вотка се сигурно већ охладила.

АЛЕКСЕЈ: Вотка!

НАЂА (Ваљу): Имамо вотку? Па ово је прави празник. Где је?

ВАЉА: У замрзивачу, где би била.

НАЂА: Одмах се враћам!

ВАЉА: Само немој да паднеш.

НАЂА одлази.

ВАЉА (Алексеју): Једите, само ви једите.

АЛЕКСЕЈ: Хвала, баш је укусно.

ВАЉА: Зато што је спреман са душом. (*приближава столицу Алексеју*) Ја на телевизији гледам само старе америчке филмове, прва половина прошлог века, ништа друго не гледам. Тамо главни лик увек има четвртасто лице, као шифоњер, увек је у мантилу и са шеширом на глави, а у позадини се увек чује саксофон, а главни лик је сав утонуо у своју несрећну љубав. Имате у очима нешто из тих филмова, некакав понор.

АЛЕКСЕЈ неко време ћутке посматра Ваљу.

АЛЕКСЕЈ: Ја своју жену зovem „псина“.

ВАЉА: Псина?

АЛЕКСЕЈ: Псина. Права реч, погоди као да пљунеш у лице. Али, не зovem је тако наглас, него, онако, у себи.

ВАЉА: Требало би наглас. Тако је поштеније.

АЛЕКСЕЈ: Под један, ја сам интеллигентан човек. Под два, она једноставно може да ме прикоље. Не дај боже да ме погоди прстеном у око. На десној руци има шест прстенова, а прстију као и сви-пет, није дефектна, нема вишак прстију. Ја једном нисам издржао, питао сам је шта ће јој шест прстенова, а она ме... Ви мислите да сам ја обична пијаница? Не, ја пијем да случајно не бих убио псину, јер када сам пијан, ја сам много добар, тада ми се гади насиље, а када сам трезан... Гледајте (*збраја прстиима*); псина, два пута дневно гужва у метроу, млака вотка –никада се не деси да је хладна, па онда камен у жучним каналима... четири. Кад буде десет, отићи ћу у купатило и обесићу се. Каишем...

ВАЉА: А ви се не бојите?

АЛЕКСЕЈ: Ја? Не. Замишљам како псина улази у купатило да пинцетом чупка брчиће, кад тамо, ја висим на цеви. Па зар женама треба да расту бркови? Зар вама расту?

ВАЉА: Чини ми се да не.

АЛЕКСЕЈ: Зато што је она псина!

ВАЉА: Хоћете бомбону? Сакрила сам их од Нађе, не могу без слатког, а она, чим спази, све поједе.

АЛЕКСЕЈ: У праву сте, бојим се. Али не умом, не бојим се главом, већ свим осталим, бојим се. Када бих могао да савладам тај страх тела... у њему је много животињског, бар ја тако мислим. Треба се борити с том животињом у себи, победити је. Али, ја још увек то не могу.

ВАЉА: И ја размишљам о смрти. Свакога дана. Не могу да престанем.

АЛЕКСЕЈ: Мени се чини да је смрт само за оне, нарочито срећне али, за мене није. Толико случајева, те, јак инфаркт, те саобраћајна несрећа, разне ствари али, ништа за мене. Знам да ћу морати да живим до крајњих граница, до неиздрживости и да ћу, тек тада, хвала богу, умрети. Ја знам да ћу лежати на упишаном кревету, широм отворених уста, ћу кркљати у претсмртном ропцу...остаће ми последњих пет минута за све... а чега ћу се ја присетити, тих последњих пет минута, Ваља?

ВАЉА: Чега?

АЛЕКСЕЈ: Ничега. Ничега се нећу сетити, овај живот није био проживљен по мојој мери, Ваља. Псина, метро, некакви ашови за башту које треба наоштри, то није било по мојој мери. А, дали су ми само једну шансу. Нешто, одозго, небеса, или Бог, не знам више...Ја сам тада изашао из куће, да не бих убио псину, изашао сам у парк, да мало удахнем свеж ваздух.

ВАЉА: Ја вас разумем, Алексеј.

АНДРЕЈ: Не, не разумете. Ишао сам стазом и плакао, боље рећи, оплакивао себе. А онда сам угледао девојку. Седела је на клупи. И у њој је било све – све што је потребно једном човеку, апсолутно све. Схватате?

ВАЉА: Схватам. Она је била лепа, да?

АЛЕКСЕЈ: Није ствар у томе. Она је била обична али, ја, не.. не, ви то нећете разумети.

ВАЉА: Разумећу, кунем се.

АЛЕКСЕЈ: Нисам знао како да јој приђем. Мотао сам се, прикупљао храброст, онда се уплашио да ће она отићи или да ће да дође онај кога чека, некакав бик... укратко, пришао сам јој и замолио је за шибицу. Једноставно, за једну шибицу.

ВАЉА: Схватам. То је био изговор.

АЛЕКСЕЈ: Управо тако. Она ме је погледала и рекла :“ Немам шибице“. Завртело ми се у глави, сео сам крај ње. Запитала ме је „Вама није добро?“ „Не, не, напротив“ ...

ВАЉА: И, шта је било даље?

АЛЕКСЕЈ: Она је отишла.

ВАЉА: И ви нисте пошли за њом? Требало је да пођете.

АЛЕКСЕЈ: А ја нисам пошао.

ВАЉА: Зашто нисте пошли?

АЛЕКСЕЈ: Ни сам не знам. То ме изједа већ шест година.

ВАЉА: Пре много година, била сам на трећој години студија, и ја сам шетала крај језерца. Цветале су липе, од језера је заударало на трулеж, чак ни липе

нису помаглае али ја сам седела и седела. (*ћути*) Ја сам тада веровала да стојим на прагу великог, лепог живота, да ми, већ тамо, иза жбуна, живот поставља богату трпезу...(*ћути*) И, одједном сам угледала њега. Станислава. Пришао ми је и рекао:“ Имате ли упаљач?“ Ни он није пушио, ни он није знао како да ми приђе. А ја њему :“Ево“. А он :“ Видео сам вас још са оне друге обале, прво ми се учинило да сте скулптура.“ Има је минус шест на десном оку, а не левом минус три... А ја се узрадовала, насмејала од среће. А он ће:“ Хоћете да попијемо по једну?“ „Наравно да хоћу“. А он :“Идемо онда код мене“.

АЛЕКСЕЈ: И шта је било после?

ВАЉА: Абортус. Као и код осталих.

АЛЕКСЕЈ: А он?

ВАЉА: Он је био мој бог. Али, једноставно није нам било суђено, испало је тако. Тако да вас ја потпуно разумем, Алексеј.(*ћути*) И те ваше мисли о смрти су и моје, пролазе ми кроз главу (*показује на своју главу*), пењу се некаквим степеницама... попењу, ево, овде (*показује на теме*) и седну, некако тешко седну... као полицајац на хоклицу, у окрвављеној кухињи... да, управо тако некако...

АЛЕКСЕЈ: Полицајац?

ВАЉА: У комшилуку се догодило убиство, уобичајено, кућно, па ми смо окружени зверима – комшија је сам позвао компањона за пиће и сам га и заклао.Изгледа, нешто се нису споразумели. Гледала сам са ове стране ограда, како га односе у крвавим крпама. Овде су саме звери, идем улицом и чини ми се да ће сваког часа да ме погоди камен у главу.

АЛЕКСЕЈ: А ја причам са њом свакога дана. Али, у себи. Наденуо сам јој име, Маша. Па ја је нисам ни питао како се зове.

ВАЉА: А ја му пишем писма, имам читаве свеске, скоро па пуна торба. Описујем сваки дан, шта је било, шта смо јели, шта ми је пало на памет, или, шта сам негде прочитала, или, опишем му сан, ако је био добар. Лоше не записујем. Ево, данас сам написала „ Вољени мој, дан има двадесет четири часа, Земља се врти, од вотке боли глава, књиге не доносе радост, ја без тебе не могу да живим“.

АЛЕКСЕЈ: А ја с њом причам, скоро непрестано. „Мила моја девојчице, сада је девет сати, јутро је, топло, ја седим на балкону. Правим се да удишем свеж ваздух. А заправо, ту сам од псине сакрио флашу, направи сам ту скровиште, кријем у њему флашу, то је моја последња оаза слободе, драга моја девојко. Сваких двадест минута гуцнем. А ти стојиш на балкону, окренута леђима, гола... а псина лежи доле, у локви крви, бацио сам је са деветог спрата. Тако је морало бити.“

ВАЉА: „Вољени мој, сећаш ли се нашег језера, нашег првог сусрета. Ја носим минус шест али тога дана нисам носила наочаре, а ти си ишао стазицом и дуго, дуго, док ниси пришао сасвим близу, ја сам видела само твој обрис – једну, тако, тамну мрљу, у виду кромпира... Сада те нема, а сваки минут мог живота тежак је као цигла... Шездесет цигли. То је сат. Онда један дан. Недеља, година. Цигала је све више и више, толико их је, да ћу ускоро напунити триста хиљада светлосних година“.

АЛЕКСЕЈ: „ Драга моја девојчице, ја седим на балкону, пијем, а са друге стране балкона је већ зелено море, ја бацам флашу у чељусти таласа, а ти се смејеш.“

ВАЉА: „ Ти си мирисао на кисели купус, неопрану главу, на пасту за зубе, на срећу, асфлат, бели лук, на ноћашњу пијанку, туђе парфеме, а ја сам могла сатима да те миришем“.

АЛЕКСЕЈ: „ Драга моја девојчице, било чему да размишљам, ти искрснеш у свакој мојој мисли. У почетку, мисао о теби, само као да бубри, без облика, затим се на њој појављује твоје лице и ја више не схватам, како сам могао да мислим о нечем другом, неважном, када треба да мислим само на једно- на тебе“.

ВАЉА: „ Вољени мој, данас смо доручковале наполитанке, врло јефтино сам их купила. А после доручка сам читала у врту, одвукла сам фотељу под јабуку и седела сам са књигом, као некаква спаханица. Одједном, иза ограде неко узвикне „Славик, Славик!“ Ја скочим, потрчим, сама не знам куд. Просто сам потрчала за гласом, као пас. Прибрала сам се и видела да се Нађа већ вратила са посла. Она је стајала предмном, врло пажљиво ме посматрала и понављала „Ма, шта је то с тобом?“ Ја сам рекла да самном није ништа. А она је рекла „Како ништа? На твом лицу је усредсређено лудило. „ Али ја сам јој опростила те речи и отишле сам да пијемо чај. Пиле смо чај, од девет, до

дванаест, Нађа је задремала, спустила главу на сто, а ја ти пишем ове редове, вољени мој и сузе капљу на папир, јер, прошао је још један дан и ми смо , значи, изгубили још један дан – бескрајни, бесконачни, неухватљиви дан. Он је читав могао да буде наш али, није. Никада није. Тебе нема. Нигде, никада. Нема те и неће те бити.“

АЛЕКСЕЈ: „Драга моја девојчице, тама око мене нараста, већ ми досеже до браде, али, изгледа да је добро што те нисам упознао, јер би те моја бескрајна љубав збрисала, као онај воз Ану Карењину.“

ВАЉА:“ Надам се да лепо живиш, вољени мој, за то свакога дана молим Бога“.

Ђуте, уздишу, гледају једно другог.

АЛЕКСЕЈ: А где је вотка?

ВАЉА: Сад ће. Нађа се, сигурно, пудерише.

АЛЕКСЕЈ: Не волим када се жене шминкају, ко зна шта после љубиш. Хемију, канцерогене супстанце.

ВАЉА: Ја сам, после Славика, маштала само о једној ствари, да видим Венецију. То је један град на води, тамо су сви у чамцима. Када сам схватила да ми се Венеција не остварује, решила сам да се сама снађем, кад већ од живота ништа не можеш да очекујеш. Продала сам наш стан, узела своју половину новца и отпутовала. Али, тамо није било никакве Венеције – само лепљива хладноћа и задах лешева. И тада сам схватила Алексеј, да је овај свет једна велика превара. Слажете се?

АЛЕКСЕЈ: А где је Нађа? Па она је отишла по вотку, нема ни ње, ни вотке.

ВАЉА: Сигурно се пресвлади. Она воли да се ефектно појави у новој одећи. Намерно оде, а онда , хоп, у другој хаљини. Добро је што није ту, много прича, смеје се , смета, а овако смо сами , ви и ја. Када бих била ваша жена, отрпела бих било који надимак. Мене су свакојачко звали. Харинга, то је кад сам била мршава. Мајмуница. Кобила. Како ме само нису звали. А ја све трпим, какве то везе има, речи су само звук, празнина. Зар не, Алексеј?

АЛЕКСЕЈ: Да, да.

ВАЉА: Много сам размишљала о томе, шта је то љубав. Шта ви мислите?

АЛЕКСЕЈ: Љубав? Не знам. Нисам размишљао. Не знам. Нешто узвишено.

ВАЉА: Не, не, љубав то је када пожелиш да заријеш зубе у вољеног и да га оглођеш. Или да му откинеш комад меса. Онако, голим зубима.

АЛЕКСЕЈ: Врло занимљиво размишљате...

ВАЉА: Крагна ти је изгужвана. А ја бих те пеглала сваког дана, прала. Чак бих ти дозволила и да пушиш у кревету. Пушиш јефтине цигаре, ја то одмах осетим по мирису. А ја бих ти куповала најскупље, и још, златан упаљач. Немој да мислиш да смо ми неке беднице, Нађи је остао новац од половине стана, једноставно, она штеди, чува за нешто, шкртари, сигурно, хоће да накупи, а ја ћу јој узети, знам где крије, хоћеш?

АЛЕКСЕЈ: Ја... ја бих чај. Може ли врео, са шећером?

ВАЉА: Чај? А да, можда, спремим макароне? Имам намаз од плавог патлиџана, сакрила сам га од Нађе, она једе као кобила, све смаже.

АЛЕКСЕЈ: Да, макароне са чајем.

ВАЉА: Са намазом од плавог патлиџана.

ВАЉА. Има и супа од костију. Не, укусна је. Умем да преварим, скувам ту супу и, ако им не кажеш, неће погодити од чега је. Одем код једне моје имућне пријатељице, узмем од ње кости, увек им остаје много костију, кажем да је, као, за пса. Знам ја да сви они знају да немам никаквог пса, да сам ја тај пас и да је моја сестра исто један пас али, ја једноставно подигнем главу високо, високо и смејем у себи.

АЛЕКСЕЈ: Не, не, не треба супа, хвала, ја бих чај.

ВАЉА: Одмах ћу ја.

ВАЉА журно оде у кућу. АЛЕКСЕЈ облачи сако, брзо отрчи у врт, пробија се кроз шибље. ВАЉА се враћа са чистим шољама.

ВАЉА: Алексеј?

Тражи га, гледа под сто. Онда седа за сто, сипа из чајника воду која се већ охладила, брзо меша, звецкајући кашичицом. Улази поспана НАЂА.

НАЂА: Села сам на кауч и одмах задремала. А где је Алексеј?

ВАЉА: Отишао.

НАЂА: Како, отишао? Где је могао да оде, у ово доба, ноћ је?

ВАЉА: Побегло. Отишла сам по чајник. Хтела сам да га послужим чајем, а он побегло.

НАЂА: Шта, заувек?

ВАЉА потврдно климне главом. НАЂА седне крај ње, ћути.

НАЂА: Ма зашто ја стално хоћу да све буде као код свих других људи, а опет, испадне некаква фарса? Реци ми макар ти, ти си паметна? Једноставно сам упознала мушкараца на рођендану, као нормална жена, обична жена. Довела га кући. А он побегло.

ВАЉА се смешка.

НАЂА: Смешно ти? Хајде, смеј се. Радуж се. Славље на гробљу.

ВАЉА: Ја тако плачем. Па ово је трагедија, разумем ја то.

Седe, ћутe.

НАЂА: Ваља?

ВАЉА не одговара, жмури.

НАЂА: Ваља.

ВАЉА ћути.

НАЂА: Јеси ли умрла, Ваља?

ВАЉА: Само се ти надај.

НАЂА: А ја се више ни не надам.

ВАЉА: Можда човек ни не схвати одмах да је умро? Читала сам, постоји у мозгу некакав заштитни механизам. Ево, можда смо ти и ја у гробу, можда нам из уста ђикља папрат, а нама се чини да још увек ходамо?

НАЂА: Ето, опет почиње... А зашто ти мало не престанеш са тим твојим читањем? Доста ти је.

ВАЉА: А, хајде да продамо летњиковац...

НАЂА: И шта још...

ВАЉА: Поделимо новац.

НАЂА: Под старост си сасвим полудела. Не, више ти нећу поверовати, не труди се.

ВАЉА: Хоћеш да сипам вотку?

НАЂА: Не желим твоју вотку.

Ђуте.

ВАЉА: Јеси ли знала да су човекова црева дугачка седам метара? То је као од веранде, до капије.

НАЂА: Какав је то човек био... А зашто ниси пазила? Да си припазила, не би побегао.

ВАЉА: А ти други пут одмах отфикари ногу. Онда неће моћи да макне. Или, боље, обе. На рукама неће далеко...

НАЂА: То си га ти наплашила! Кад почнеш да трабуњаш, чак се и ја најежим, могу мислити како је непознатом човеку?! Како је побегао? Ставила сам резу на капију, како је откључао, ако не знаш где је кључ, не можеш да га нађеш?!

ВАЉА: Ма, кроз рупу на тараби, како другачије.

НАЂА: Лепо сам говорила, треба ставити бодљикаву жицу. Али ти си тако хумана. Ево, кажи, ко ће сада да поправи твој кров? Да неће можда Пушкин?

ВАЉА: А можда и неће требати да се поправља...

НАЂА: Ако си опет добила самоубилачки напад, изволите, молим лепо, само не у кући. Иди на реку. Има тамо она стена, окомита, таман како треба. Шта ти фали? Па ти имаш све- кућу, врт, три леје си посадила. Па не живимо тако лоше: мир, тишина. Слобода, на крају крајева. Па мало и отрпи. И ја трпим, можеш и ти. А мушкарци су као возови, дођу и прођу.

ВАЉА: Само да поправимо кров, онда може да се живи. Не цмиздри.

НАЂА: Шта мислиш, хоће ли са нама бити све у реду?

ВАЉА: Биће, наравно. Понављај то двеста пута, три пута дневно. Све ће бити добро. То понављај.

НАЂА: Лажеш.

ВАЉА: Лажем.

НАЂА: Зашто лажеш? Реци како ће бити – све горе и страшније.

ВАЉА: А ти се смеши. Ево, као ја.

Ђуте. Ваља се упорно осмехује. Иза ограда се чују звиждуци, подврискивање.

ВАЉА: Пет сати је, затворили пивницу.

НАЂА брише лице.

НАЂА: Знаш, некада сам била убеђена да људи на периферији нису такви... да су душевни...онако, отвореног срца...Не. Испада, није тако.

ВАЉА: Ти просто мораш да се прибереш, да живот држиш у својим рукама.

НАЂА: Да, наравно. Али, било би боље када би га неко други узео у руке и однео га одавде, тај мој живот. Било ко. И било где. Макар и дођавола. Ово је гробница, немам речи... тама, влага... права гробница.

ВАЉА: Таква ти је наша руска смрт, Нађа!

НАЂА. Зашто увек мораш да говориш некакве бесмислице, каква смрт?! Ево ја, ја сам у напону снаге! А шта је с тобом, не знам. И чак, нећу ни да знам! Ти си мрачњак!

ВАЉА: Нарочита руска смрт – сваки Рус, после смрти одлази на управо овакво место. Њему дају самовар и велику теглу слатка. Седи читаву вечност и јадикује.

НАЂА: Више ме је и страх да разговарам с тобом.

ВАЉА: А најважнија ствар су дрва. Негде морају да се набаве дрва. Оља ми је рекла да могу некако да се наруче. И онда ти донесу дрва, практично читав један шумарак. А онда то све треба исећи на цепанице, тестером или секиром. Јеси ли ти некада држала секиру у рукама?

НАБА: Можемо да платимо неком од овдашњих.

ВАЉА: А колико ће да нам узму?

НАБА: Можда ће штети за вотку?

Ћутање.

НАБА: А коме да телефонирамо, да би наручиле дрва?

ВАЉА: Откуд` ја знам? У шуму?

НАБА: Па јесте, где би другде. А имаш ли број телефона?

Ћуте. Сијалице почињу да трепере, светле све слабије и слабије.

НАБА: Шта је сад ово? Ваља? Шта је ово?

ВАЉА ћути.Светло се гаси.

НАБА: Ваља?! Шта је сад ово? Ваља? Одговори! Ваља!

ВАЉА ћути.

НАБА: Па, Ваља!

ВАЉА: Не дери се – једноставно почиње смак света.

НАБА: Ма, шта ту лажеш! Па нису рекли да ће ове године?! Рекли су да ће тек за сто хиљада година!

ВАЉА: Лажу. Они то, да не шире панику.

НАБА: То ти лажеш! Када је крај света, онда је цап-и готово. И ничег нема. Никог нема. Само ветар хучи над рушевинама.

ВАЉА: Цап и готово – превише је то добро за нас. Код нас ће то полагано и мучно.

НАБА: Ох, све ти то лажеш, сада, овог тренутка ти то смишљаш, измишљаш те вашљиве бајке! Читала сам о пропасти света у једној књизи, тамо је све тако лепо, баш као у позоришту, некакви коњи, звезде што падају с неба, свеће, анђели те узимају за руку и одводе.

ВАЉА: То је за богате. А нама ће, једноставно, ноћу да падне плафон на главу и, готово.

Одједно, сијалице почињу поново да трепере, светле све јаче, а онда поново слабе и потпуно се угасе. Радио крчи.

НАЂА: Ма, доста, доста, доста!

ВАЉА: Ма нешто се сигурно десило са трансформатором, шта си се разгламила?!

ВАЉА укључује батеријску лампу, ставља је на сто.

НАЂА: Ја ћу ускоро са тобом сасвим да померим памећу. Какав смак света, морам на посао у понедељак. Идемо на спавање, Ваља...Остави све, сутра ћеш да распремиш. Ваља?

ВАЉА ћути.

НАЂА: Ја идем на спавање, ти како хоћеш. (узима батеријску лампу, одлази) Седи ту у мраку, као сова.

НАЂА одлази. ВАЉА се маши радија, тражи станице али се чује само упорно крчање.

К р а ј

елешка о писцу

Ирина Васковска, рођена 1981. године, дипломирала драматургију на Уралској државној позоришној академији у Јекатеринбургу, у класи Николаја Кољаде. Угледни московски часопис „Савремена драматургија“ 2010. године објављује њену прву драму „Бунда“, а затим 2014. године и драму „Руска смрт“ која је објављена и у Пољској и Немачкој. Драма је премијерно изведена у Кољада театру у Јекатеринбургу 2014. године. Васковска је исте године добила и најзначајнију руску независну награду за младе писце, „Деби“ у номинацији савремене драме, за драму „Галатеја“. Живи у Јекатернбургу и Москви.